।। ପଞ୍ଚଚତ୍ୱାରିଂଶତ୍ (୪୫) ଅଧ୍ୟାୟ ।।

ନବନାଥଙ୍କ ସମାନ ଭକ୍ତି, ବାବାଙ୍କର ଶୟନ ନିମନ୍ତେ କାଷ୍ଠ ପଟା

ପ୍ରସ୍ତାବନା : ଗତ ତିନୋଟି ଅଧ୍ୟାୟରେ ବାବାଙ୍କର ନିର୍ବାଣ ବିଷୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଏବେ ବାବାଙ୍କର ସାକାର ରୂପ ଲୀନ ହୋଇଯାଇଛି କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ନିରାକାର ସ୍ୱରୂପ ସର୍ବଦା ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛି । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେବଳ ସେହିସବୁ ଘଟଣା ଓ ଲୀଳାମାନଙ୍କର ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି, ଯାହା ବାବାଙ୍କର ଜୀବନକାଳରେ ଘଟିଥିଲା । ତାଙ୍କର ସମାଧି ପରେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଲୀଳା ଘଟିଛି ଏବଂ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି, ଯେଉଁଥିରୁ ଏକଥା ସିଦ୍ଧ ହୁଏ ଯେ **ବାବା ଏବେ ବି ବିଦ୍ୟମାନ ଏବଂ ଆଗ ଭଳି ତାଙ୍କର ଭକ୍ତମାନଙ୍କର ରକ୍ଷଣ କରୁଛନ୍ତି ।** ବାବାଙ୍କର ଜୀବନ କାଳରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ତାଙ୍କର ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ବା ସତ୍‌ସଂଗ ଲାଭ କରିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଭାଗ୍ୟକୁ କିଏ କଳନା କରିପାରିବ ? ତଥାପି ଯଦି କେହି ଐନ୍ଦ୍ରିକ ଓ ସାଂସାରିକ ସୁଖରୁ ବୈରାଗ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ ଲାଭନକଲେ ତାହେଲେ ତାକୁ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଛଡ଼ା ଆଉ କ'ଣ କୁହାଯିବ ? ସେହି ସମୟରେ ଯାହା ଆଚରଣରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାର ଥିଲା ବା ଏବେ ମଧ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ, ତାହା ହେଉଛି ଅନନ୍ୟ ଭାବରେ ତାଙ୍କର ଆରାଧନା ଓ ସେବାରେ ନିମଗ୍ନ ହେବା । କୃତ୍ରିମ ପୂଜନରେ କି ଲାଭ ? ଯଦି ପୂଜା ବା ଧ୍ୟାନାଦି କରିବାର ଅଭିଳାଷ ଅଛି ତାହେଲେ ଶୁଦ୍ଧମନ ଏବଂ ଅନ୍ତଃକରଣ ରହିବା ଉଚିତ ।

ସ୍ୱାମୀ ପ୍ରତି ପତିବ୍ରତା ସ୍ତ୍ରୀର ଯେପରି ବିଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରେମ ରହିଥାଏ, ସେହି ପ୍ରେମର ଉପମା କେବେ କେବେ ଲୋକେ ଶିଷ୍ୟ ଓ ଗୁରୁଙ୍କ ସମ୍ପର୍କର ଉଦାହରଣ ଦେଇ ବାଢ଼ିଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଶିଷ୍ୟ ଏବଂ ଗୁରୁଙ୍କ ପ୍ରେମ ଆଗରେ ପତିବ୍ରତା ପତ୍ନୀର ପ୍ରେମ ମଧ୍ୟ ମ୍ଳାନ ପଡ଼ିଯାଏ ଏବଂ ତା'ର କୌଣସି ତୁଳନା ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ମାତା, ପିତା, ଭାଇ ବା ଅନ୍ୟ ଆତ୍ମୀୟମାନେ ଜୀବନର ଧ୍ୟେୟ(ଆତ୍ମସାକ୍ଷାତକାର) ପ୍ରାପ୍ତ କରିବାରେ କୌଣସି ସହାୟତା କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ନିଜକୁ ନିଜର ମାର୍ଗ ଅନ୍ୱେଷଣ କରି ଆତ୍ମାନୁଭୂତି ପଥରେ ଅଗ୍ରସର ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ନିତ୍ୟ ଏବଂ ଅନିତ୍ୟର ବିବେକ, ଇହଲୌକିକ ତଥା ପାରଲୌକିକ ସୁଖ ତ୍ୟାଗ, ଇନ୍ଦ୍ରିୟନିଗ୍ରହ ଏବଂ କେବଳ ମୋକ୍ଷ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖି ଅଗ୍ରସର ହେବା ଉଚିତ । ଅନ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ନିଜର ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ବୃଦ୍ଧି କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯେତେବେଳେ ଆମେ ଏହିପ୍ରକାର ବିବେକବୁଦ୍ଧିରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅଭ୍ୟାସ କରିବା, ସେତେବେଳେ ଏହି ସଂସାର କ୍ଷଣଭଙ୍ଗୁର ଏବଂ ମିଥ୍ୟା ବୋଲି ଅନୁଭବ ହୋଇଯିବ । ଏହାପରେ ସାଂସାରିକ ବିଷୟରୁ

ଆସକ୍ତି କ୍ରମଶଃ ହ୍ରାସ ପାଇବ ଏବଂ ଶେଷରେ ବୈରାଗ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତି ହେବ । ଆହୁରି ଅଗ୍ରସର ହେଲେ ଏହି ରହସ୍ୟ ଜଣାପଡ଼ିବ ଯେ ବ୍ରହ୍ମ ଆମର ଗୁରୁ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କେହି ନୁହନ୍ତି; ବରଂ ସେ ହିଁ ବାସ୍ତବରେ ପରମାତ୍ମା ଅଟନ୍ତି । ଆଉ ତାପରେ ଏହି ରହସ୍ୟ ଉଦ୍‌ଘାଟନ ହେବ ଯେ ଏହି ଦୃଶ୍ୟମାନ ଜଗତ ତାଙ୍କର ପ୍ରତିବିମ୍ବ । ଏଣୁ ସମସ୍ତ ପ୍ରାଣୀଙ୍କଠାରେ ତାଙ୍କର ରୂପ ଦର୍ଶନ କରି ତାଙ୍କର ଆରାଧନା ଆରମ୍ଭ କରିବା ବିଧେୟ । ଏହି ସମତ୍ୱଭାବ ଦୃଶ୍ୟମାନ ଜଗତରୁ ବିରକ୍ତିର ମୂଳମନ୍ତ୍ର । ଏହିପରି ଯେତେବେଳେ ଆମେ ବ୍ରହ୍ମ ବା ଗୁରୁଙ୍କୁ ଅନନ୍ୟଭାବରେ ଭକ୍ତି କରିବା ତାଙ୍କଠାରେ ଅଭିନ୍ନତା ଲାଭ କରିବା ଏବଂ ଆତ୍ମାନୁଭୂତି ପ୍ରାପ୍ତି ସହଜ ହେବ । ସଂକ୍ଷେପରେ ଏହା କୁହାଯାଇପାରେ ଯେ ଗୁରୁଙ୍କ କୀର୍ତ୍ତନ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଧ୍ୟାନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ସମସ୍ତ ଭୂତରେ ଭଗବତ୍ ଦର୍ଶନ କରିବାର ଯୋଗ୍ୟତା ଲାଭ ହୁଏ, ଫଳରେ ପରମାନନ୍ଦ ପ୍ରାପ୍ତି ହୁଏ । ନିମ୍ନଲିଖିତ କଥା ଏହି ତଥ୍ୟର ପ୍ରମାଣ ଅଟେ ।

।। ନବନାଥଙ୍କ ସମାନ ଭକ୍ତି ।।

କାକାସାହେବଙ୍କର ସନ୍ଦେହ ତଥା ଆନନ୍ଦରାଓଙ୍କ ସ୍ୱପ୍ନ : ଏହା ସର୍ବଜନବିଦିତ ଯେ ବାବା କାକାସାହେବ ଦୀକ୍ଷିତଙ୍କୁ ଏକନାଥ ମହାରାଜଙ୍କର ଦୁଇଟି ଗ୍ରନ୍ଥ ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭାଗବତ ଓ ଭାବାର୍ଥ ରାମାୟଣ ନିତ୍ୟପାଠ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ । କାକାସାହେବ ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥଗୁଡ଼ିକର ନିୟମପୂର୍ବକ ପାଠ ବାବାଙ୍କ ସମୟରୁ କରିଆସୁଥିଲେ ଏବଂ ବାବା ସମାଧିସ୍ଥ ହେବା ପରେ ବି କରୁଥିଲେ । ଥରେ କାକାସାହେବ ମୁମ୍ବଇରେ କାକା ମହାଜନୀଙ୍କ ଘରେ ପ୍ରାତଃ ସମୟରେ ଏକନାଥୀ ଭାଗବତ ପାଠ କରୁଥିଲେ । ମାଧବରାଓ ଦେଶପାଣ୍ଡେ(ଶ୍ୟାମା) ଏବଂ କାକା ମହାଜନୀ ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ତଥା ଧ୍ୟାନପୂର୍ବକ ଶ୍ରବଣ କରୁଥିଲେ । ସେହି ସମୟରେ ଏକାଦଶ ସ୍କନ୍ଧର ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟର ପାରାୟଣ ଚାଲିଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ନବନାଥ ଅର୍ଥାତ ଋଷଭ ବଂଶର ସିଦ୍ଧପୁରୁଷ ଯଥା କବି, ହରି, ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ, ପ୍ରବୁଦ୍ଧ, ପିପ୍‌ଳାୟନ, ଆବିହୋତ୍ର, ଦ୍ରୁମିଳ, ଚମସ ଏବଂ କରଭାଜନଙ୍କର ବର୍ଣ୍ଣନା ରହିଛି । ଭାଗବତ ଧର୍ମର ମହିମା ଏହିମାନେ ରାଜା ଜନକଙ୍କୁ ବୁଝାଇଥିଲେ । ରାଜା ଜନକ ଏହି ନବନାଥଙ୍କୁ ବହୁତ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଶ୍ନମାନ ପଚାରିଥିଲେ ଏବଂ ଏ ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କର ଶଙ୍କା ବଡ଼ ସନ୍ତୋଷଜନକ ଭାବରେ ସମାଧାନ କରୁଥିଲେ । ଅର୍ଥାତ କବି- ଭାଗବତ ଧର୍ମ, ହରି- ଭକ୍ତିର ବିଶେଷତ୍ୱ, ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ-ମାୟା କ'ଣ, ପ୍ରବୁଦ୍ଧ-ମାୟାରୁ ମୁକ୍ତି ହେବାର ବିଧି, ପିପ୍‌ଳାୟନ-ପରଂବ୍ରହ୍ମ ସ୍ୱରୂପ, ଆବିହୋତ୍ର-କର୍ମର ସ୍ୱରୂପ, ଦ୍ରୁମିଳ-ପରମାତ୍ମାଙ୍କ ଅବତାର ଓ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ, ଚମସ-ନାସ୍ତିକର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଗତି ଏବଂ କରଭାଜନ-କଳିକାଳରେ ଭକ୍ତିର ପଦ୍ଧତି ବିଷୟରେ ଯଥାବିଧି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି । ଏହାର ସାରକଥା ଏହା ଯେ କଳିଯୁଗରେ ମୋକ୍ଷପ୍ରାପ୍ତି କରିବାର

ଏକମାତ୍ର ସାଧନ ହରିକୀର୍ତ୍ତନ ବା ଗୁରୁଚରଣର ଚିନ୍ତନ ଅଟେ । ପାଠ ସମାପ୍ତ ହେବା ପରେ କାକାସାହେବ ବଡ଼ ନିରାଶପୂର୍ଣ୍ଣ ଭଙ୍ଗୀରେ ଶ୍ୟାମା ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ କହିଲେ ନବନାଥଙ୍କର ଭକ୍ତି ଦେଖ ! ସେମାନେ ତ ସିଦ୍ଧ ଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଆମ ଭଳି ମୂର୍ଖମାନଙ୍କଠାରୁ ଏହି ପ୍ରକାର ଭକ୍ତି କେବେ ସମ୍ଭବ କି ? ଅନେକ ଜନ୍ମ ଧାରଣ କରିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ଯଦି ସେହିପରି ଭକ୍ତି ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲାନାହିଁ, ତାହେଲେ ମୋକ୍ଷ କିପରି ପ୍ରାପ୍ତ ହେବ ? ଏପରି ମନେ ହେଉଛି କି ଆମ ପାଇଁ କୌଣସି ଆଶା ନାହିଁ । ଏପରି ନିରାଶାସୂଚକ ମନ୍ତବ୍ୟ ଶ୍ୟାମାଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ସେ କହିଲେ ଏହା ଆମର ଅହୋଭାଗ୍ୟ, ଯାହାର ଫଳସ୍ୱରୂପ ସାଇସଦୃଶ ଅମୂଲ୍ୟ ହୀରା ଆମ ହାତରେ ଅଛି, ତେଣୁ ଏହିପରି ନିରାଶ ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଯଦି ତୁମର ବାବାଙ୍କ ଉପରେ ଅଟଳ ବିଶ୍ୱାସ ଅଛି ତାହେଲେ ଚିନ୍ତିତ ହେବାର କ'ଣ ଅଛି ? ଧରିନିଅ ନବନାଥଙ୍କର ଭକ୍ତି ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ଦୃଢ଼ ଏବଂ ପ୍ରବଳ ହୋଇଥିବ, କିନ୍ତୁ ଆମେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରେମ ଏବଂ ସ୍ନେହପୂର୍ବକ ଭକ୍ତି କରୁନାହୁଁ କି ? ବାବା କ'ଣ ଅଧିକାରପୂର୍ଣ୍ଣ ବାଣୀରେ କହିନାହାନ୍ତି କି ଶ୍ରୀହରି ବା ଗୁରୁଙ୍କର ନାମ ଜପ ଦ୍ୱାରା ମୋକ୍ଷପ୍ରାପ୍ତି ହେବ । ତେଣୁ ଭୟ କିମ୍ବା ଚିନ୍ତା କାହିଁକି ? ତଥାପି ଶ୍ୟାମାଙ୍କ ବଚନରେ କାକାସାହେବଙ୍କ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱର ସମାଧାନ ହେଲା ନାହିଁ ଓ ସେ ଦିନସାରା ବିଚଳିତ ରହିଲେ । ତାଙ୍କ ମସ୍ତିଷ୍କକୁ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରୁଥିଲା ଯେ କେଉଁ ବିଧିରେ ନବନାଥଙ୍କ ସମାନ ଭକ୍ତି ପ୍ରାପ୍ତି ସମ୍ଭବ ?

ଆନନ୍ଦରାଓ ପାଖର୍ଡ଼େ ନାମକ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଶ୍ୟାମାଙ୍କୁ ଖୋଜି ଖୋଜି ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେହି ସମୟରେ ଭାଗବତ ପାରାୟଣ ଚାଲିଥିଲା । ଶ୍ରୀ ପାଖର୍ଡ଼େ ଶ୍ୟାମାଙ୍କ ପାଖରେ ବସିଲେ ଏବଂ ଧୀରସ୍ୱରରେ କିଛି କହିଲେ । ସେ ତାଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଶ୍ୟାମାଙ୍କୁ କହୁଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଯୋଗୁ ଭାଗବତ ପାଠରେ ବିଘ୍ନ ସୃଷ୍ଟି ହେବାରୁ କାକାସାହେବ ପାରାୟଣ ଅଧାରଖି ଶ୍ୟାମାଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ କି ବାର୍ତ୍ତାଳାପ ହେଉଛି ? ଶ୍ୟାମା କହିଲେ ଆପଣଙ୍କର ଗତକାଲିର ଶଙ୍କା ବାବା ଦୂର କରିଦେଇଛନ୍ତି । ବାବା ଗତକାଲି ଶ୍ରୀ ପାଖର୍ଡ଼େଙ୍କୁ ଯେଉଁ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଇଛନ୍ତି, ତାହା ତାଙ୍କଠାରୁ ଶ୍ରବଣ କରନ୍ତୁ । ବାବା କହିଲେ ଯେ **ବିଶେଷ ଭକ୍ତିର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ, କେବଳ ଗୁରୁଙ୍କୁ ନମନ କିମ୍ବା ତାଙ୍କର ଆରାଧନା କରିବା ଯଥେଷ୍ଟ ।** ସ୍ୱପ୍ନ ଶୁଣିବାର ଉତ୍କଣ୍ଠା ସମସ୍ତଙ୍କ ମନରେ ଥିଲା, ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ କାକାସାହେବଙ୍କର । ସମସ୍ତଙ୍କ ଅନୁରୋଧ ପରେ ଶ୍ରୀ ପାଖର୍ଡ଼େ ତାଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଶୁଣାଇଲେ । ସେ କହିଲେ 'ମୁଁ ଦେଖୁଛି ଯେ ମୁଁ ଏକ ଅତଳ ସାଗରରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି । ମୋର କମରଦେଶ ଯାଏ ପାଣିରେ ବୁଡ଼ି ରହିଛି ଏବଂ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଉପରକୁ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରୁଛି, ଶ୍ରୀ ସାଇବାବାଙ୍କର ଦର୍ଶନ ହେଲା । ସେ ଏକ ରତ୍ନଖଚିତ ସିଂହାସନରେ ବିରାଜମାନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଶ୍ରୀଚରଣ ଜଳ ମଧ୍ୟରେ ବୁଡ଼ିରହିଥିଲା । ଏହି ସୁନ୍ଦର ଦୃଶ୍ୟ ଏବଂ ବାବାଙ୍କର ମନୋହର

ସ୍ୱରୂପ ଦେଖି ମୋର ଚିତ୍ତ ଆନନ୍ଦରେ ପୂରିଉଠିଲା । ଏହି ସ୍ୱପ୍ନକୁ କିଏ ବା ସ୍ୱପ୍ନ ମନେ କରିବ ? ମୁଁ ଦେଖିଲି ଶ୍ୟାମା ବାବାଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ସେ ମୋତେ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ କହିଲେ 'ଆନନ୍ଦରାଓ ! ବାବାଙ୍କର ଶ୍ରୀଚରଣରେ ଲୋଟିଯାଅ ।' ମୁଁ କହିଲି ମୋର ମଧ୍ୟ ଏହା ଇଚ୍ଛା, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଶ୍ରୀଚରଣ ଜଳ ଭିତରେ ରହିଛି । ମୁଁ କିପରି ମଥା ରଖିବି । ମୁଁ ନିରୁପାୟ ।' ଏହା ଶୁଣି ଶ୍ୟାମା ବାବାଙ୍କୁ କହିଲେ 'ହେ ଦେବା ! କୃପାକରି ଆପଣଙ୍କର ଚରଣଯୁଗଳକୁ ଜଳମଧ୍ୟରୁ କାଢ଼ନ୍ତୁ । ବାବା ତୁରନ୍ତ ଚରଣ ବାହାର କଲେ ଏବଂ ମୁଁ ତାପରେ ଲୋଟିପଡ଼ିଲି । ବାବା ମୋତେ ଏହା କହି ଆଶୀର୍ବାଦ ଦେଲେ 'ଏବେ ତୁମେ ଆନନ୍ଦରେ ଯାଅ । ଚିନ୍ତା କରିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ଏଣିକି ତୁମର ମଙ୍ଗଳ ହେବ ।' ସେ ମୋତେ ପୁଣି କହିଲେ ଯେ ଗୋଟିଏ ଜରିଲଗା ଧୋତି ଶ୍ୟାମାକୁ ଦେବ, ଏହାଦ୍ୱାରା ତୁମକୁ ବହୁତ ଲାଭ ହେବ ।'

ବାବାଙ୍କର ଆଦେଶ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଶ୍ରୀ ପାଖର୍ଡ଼େ ଧୋତି ଆଣିଥିଲେ ଏବଂ ତାକୁ କାକାସାହେବଙ୍କୁ ଦେଇ ଶ୍ୟାମାଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ନିବେଦନ କଲେ । କିନ୍ତୁ ଶ୍ୟାମା ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କଲେ ନାହିଁ । ସେ କହିଲେ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାବା ମୋତେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ବା ଅନୁମତି ଦେଇନାହାନ୍ତି, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ଏହା ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବି ନାହିଁ । କିଛି ସମୟ ତର୍କ-ବିତର୍କ ପରେ କାକା ଭଗବାନଙ୍କ ନାମରେ ଗୁଳା ପକାଇବାକୁ ସ୍ଥିର କଲେ । ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ବିଷୟରେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଦେଖାଦେଉଥିଲା କାକା ବାବାଙ୍କ ନାମ ସ୍ମରଣ କରି ଦୁଇଟି କାଗଜ ଗୁଳା ପକାଉଥିଲେ ଓ ସେଥିରୁ ମିଳୁଥିବା ଆଦେଶକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରୁଥିଲେ । ଏବେ ସେ ଦୁଇଟି ଗୁଳା ଲେଖି ବାବାଙ୍କ ଫଟୋ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖିଲେ ଓ ଏକ ଅବୋଧ ବାଳକକୁ ଗୋଟିଏ ଗୁଳା ଉଠାଇବାକୁ କହିଲେ । ବାଳକଟି ଉଠାଇଥିବା ଗୁଳା ଯେତେବେଳେ ଖୋଲାଗଲା ସେଥିରେ ଆସ୍ତିସୂଚକ ଉତ୍ତର ଥିଲା । ଏହାପରେ ଶ୍ୟାମାଙ୍କୁ ଧୋତି ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଏହି ପ୍ରକାର ଆନନ୍ଦରାଓ ଏବଂ ଶ୍ୟାମା ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲେ ଏବଂ କାକାସାହେବଙ୍କର ସନ୍ଦେହ ମଧ୍ୟ ଦୂର ହୋଇଗଲା ।

ଏଥିରୁ ଆମକୁ ଏହି ଶିକ୍ଷା ମିଳୁଛି ଯେ **'ଆମେ ଅନ୍ୟ ସନ୍ଥମାନଙ୍କର ବଚନର ଉଚିତ ଆଦର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ; କିନ୍ତୁ ଏଥିସହ ଏହା ମଧ୍ୟ ପ୍ରୟୋଜନ ଯେ ଆମେ ଆମର ମାଁ ବା ଗୁରୁଙ୍କ ଉପରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସ ରଖି ତାଙ୍କର ଆଦେଶକୁ ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ପାଳନ କରିବା ଉଚିତ, କାରଣ ଅନ୍ୟ ଲୋକମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ସେମାନେ ଆମର କଲ୍ୟାଣ କଥା ଅଧିକ ଚିନ୍ତା କରିଥାନ୍ତି ।**

ବାବାଙ୍କର ନିମ୍ନଲିଖିତ ବଚନକୁ ହୃଦୟପଟଳରେ ଅଙ୍କିତ କରିନିଅ- **'ଏହି ବିଶ୍ୱରେ ଅସଂଖ୍ୟ ସନ୍ଥ ଅଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ତୁମର ପିତା(ଗୁରୁ) ହିଁ ପ୍ରକୃତ ପିତା(ସଚ୍ଚା ଗୁରୁ) ଅଟନ୍ତି । ଅନ୍ୟମାନେ ଯେତେ ବି ମଧୁର ବଚନ କୁହନ୍ତୁ ନା କାହିଁକି କିନ୍ତୁ ନିଜର ଗୁରୁଙ୍କ ଆଦେଶକୁ କେବେ ଭୁଲିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।** ସଂକ୍ଷେପରେ ସାର ହେଉଛି କି

ଶୁଦ୍ଧ ହୃଦୟରେ ତୁମର ଗୁରୁଙ୍କୁ ପ୍ରେମ କର, ତାଙ୍କର ଶରଣାଗତ ହୁଅ ଏବଂ ଶ୍ରଦ୍ଧାପୂର୍ବକ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ନମସ୍କାର କର । ତାପରେ ତୁମେ ଦେଖିବ ଯେ ତୁମ ସମ୍ମୁଖରେ ଭବସାଗରର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଏପରି ହୋଇଯିବ ଯେପରି ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଅନ୍ଧକାର ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯାଏ ।

ବାବାଙ୍କର ଶୟନ ନିମନ୍ତେ କାଠପଟା : ବାବା ତାଙ୍କର ଜୀବନର ପୂର୍ବାର୍ଦ୍ଧରେ ଗୋଟିଏ କାଠପଟା ଉପରେ ଶୟନ କରୁଥିଲେ । ସେହି ପଟା ଚାରି ହାତ ଲମ୍ବ ଏବଂ ନଅ ଇଞ୍ଚ ପ୍ରସ୍ଥ ଥିଲା । ତା'ର ଚାରି କୋଣରେ ମାଟିର ଚାରୋଟି ଦୀପ ଜଳୁଥିଲା । ପରେ ବାବା ତାହାକୁ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରିଦେଇଥିଲେ । (ପୂର୍ବରୁ ଏହାର ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି) ଥରେ ବାବା ସେହି ପଟାର ମହିମା କାକାସାହେବଙ୍କୁ କହୁଥିଲେ । ଏହା ଶୁଣି କାକାସାହେବ ବାବାଙ୍କୁ କହିଲେ ଯଦି ଏବେ ବି ତା' ପ୍ରତି ଆପଣଙ୍କର ଶ୍ରଦ୍ଧା ରହିଛି, ତାହେଲେ ମୁଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପଟା ଆଣିଦେବି । ଆପଣ ସୁଖପୂର୍ବକ ତା ଉପରେ ଶୟନ କରିବେ । ବାବା କହିଲେ 'ଏବେ ମହଲସାପତିକୁ ତଳେ ଛାଡ଼ି ମୁଁ ଉପରେ ଶୋଇବାକୁ ଚାହୁଁନାହିଁ ।'

କାକାସାହେବ କହିଲେ 'ଯଦି ଅନୁମତି ଦିଅନ୍ତି ତାହେଲେ ମୁଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପଟା ମହଲସାପତିଙ୍କ ଲାଗି ମଧ୍ୟ ଆଣିଦେବି । ବାବା କହିଲେ 'ସେ ଏହା ଉପରେ କିପରି ଶୋଇବ ? ଏହା କ'ଣ ସହଜ କଥା ? ଯିଏ ସେହିପରି ଗୁଣ ସମ୍ପନ୍ନ, ସେ ହିଁ ଏଥିନିମନ୍ତେ ଯୋଗ୍ୟ । ଯିଏ ନେତ୍ର ଖୋଲା ରଖି ନିଦ୍ରା ଯାଇପାରିବ, ସେ ହିଁ ଏହା କରିପାରିବ । ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଶୟନ କରେ, ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ମହଲସାପତିକୁ ପାଖରେ ବସାଇ ତାକୁ କହେ କି ମୋର ହୃଦୟରେ ହାତ ରଖି ଦେଖ ଯେପରି ମୋର ଭାଗବତ ଜପ ବନ୍ଦ ହୋଇନଯାଏ ଏବଂ ମୋତେ ଯଦି ସାମାନ୍ୟ ନିଦ୍ରିତ ଦେଖିବ ତାହେଲେ ତୁରନ୍ତ ଜାଗ୍ରତ କରିଦେବ । କିନ୍ତୁ ତା' ଦ୍ୱାରା ସେତକ ବି ହୋଇପାରୁନଥିଲା । ସେ ଶୀଘ୍ର ଢୁଳେଇପଡୁଥିଲା ଏବଂ ନିଦ୍ରାମଗ୍ନ ଅବସ୍ଥାରେ ତା'ର ହାତ ଯେତେବେଳେ ମୋ ଛାତି ଉପରେ ପକାଉଥିଲା, ତାହା ପଥରପରି ପ୍ରତୀତ ହେଉଥିଲା । ମୁଁ ବଡ଼ ପାଟିରେ ଡାକୁଥିଲି 'ଓ ଭଗତ' । ତାପରେ ସେ ହଡ଼ବଡ଼େଇ ଆଖି ଖୋଲିଦେଉଥିଲା । ଯିଏ ପୃଥିବୀ ଉପରେ ଭଲକରି ବସି ଏବଂ ଶୋଇପାରିବ ନାହିଁ, ତଥା ଯାହାର ଆସନ ସିଦ୍ଧ ହୋଇନାହିଁ ଏବଂ ଯିଏ ନିଦ୍ରାର ଦାସ, ସେ କିପରି ଝୁଲନ୍ତା ପଟା ଉପରେ ଶୋଇପାରିବ ? ଅନ୍ୟ ଅନେକ ଅବସରରେ ବାବା ତାଙ୍କର ଭକ୍ତମାନଙ୍କୁ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ କହୁଥିଲେ ଯେ 'ଆମର ଭଲ ମନ୍ଦ ଆମ ପାଖରେ ଥାଉ ଆଉ ଯାହା ଅନ୍ୟ ଲୋକର ତାହା ତାଙ୍କ ପାଖରେ ।'

ଶ୍ରୀ ସଦ୍‌ଗୁରୁ ସାଇନାଥାର୍ପଣମସ୍ତୁ । ଶୁଭଂ ଭବତୁ ।।